

Odjeljenje za savjetodavne poslove u biljnoj proizvodnji

AKTUELNO – 13.05.2019.

PLAMENJAČE PRIJETE POVRĆU I VINOVOJ LOZI

Česte, svakodnevne kiše ovih dana onemogućavaju zaštitu povrtarskih usjeva i višegodišnjih zasada i pogoduju razvoju bolesti. Najveća opasnost prijeti od plamenjače, s obzirom na povoljne uslove za njen razvoj i širenje - umjerene temperature (18-20°C) i dovoljno vlage. Zbog toga, u narednom periodu treba obratiti pažnju na pojavu simptoma plamenjače na biljkama i čim vrijeme dozvoli, obaviti preventivne hemijske tretmane.

Plamenjača je posebno značajna kod nas na paradajzu i krompiru. U godinama sa čestim padavinama u proljećnom periodu (tokom maja i juna) može nanijeti značajne gubitke u proizvodnji ovih usjeva i uticati na visoku cijenu krompira i paradajza na tržištu. Zabilježeni su gubici u prinosu i do 80-100% na parcelama gdje nije rađena hemijska zaštita.

Simptomi plamenjače javljaju se prvo na lišću, u vidu vodjenastih pjega koje se u povoljnim uslovima brzo šire zahvatajući veliku površinu lista. Razvojem bolesti lišće se suši i izgleda kao plamenom sprženo. Sa listova infekcija se širi na plodove paradajza, a kod krompira na krtole. Na plodovima i krtolama javljaju se prvo vodenaste pjege koje se šire i spajaju prouzrokujući njihovu nekrozu i truljenje. Pri jakoj pojavi bolesti prinos izostaje jer zaraženi plodovi nemaju nikakvu tržišnu vrijednost.

Sl.1. Simptomi plamenjače na lišću krompira Sl.2. Simptomi plamenjače na lišću, stablu i plodu paradajza

Sl.3. Potpuno uništen usjev paradajza od plamenjače

Suzbijanje plamenjače na paradajzu i krompiru vrši se kombinovanom primjenom agrotehničkih i hemijskih mjera. Od agrotehničkih mjera važno je korišćenje zdravog sjemena i sadnog materijala, s obzirom da se plamenjača najčešće prenosi iz rasada paradajza na otvoreno polje, a kod krompira najčešće zaraženim krtolama iz skladišta. Odabir parcele za sadnju od velike je važnosti u spriječavanju pojave ove bolesti – preporuka je da se biraju osunčane, ocijedne parcele na kojima se voda ne zadržava dugo. Plodored je jedna od najvažnijih agrotehničkih mjera koja doprinosi smanjenju zaraze na biljkama – minimum 2-3 godine na istoj parceli ne treba gajiti paradajz, krompir i plavi patlidžan, jer su to biljke domaćini uzročnika plamenjače (*Phytophthora infestans*).

Hemijske mjere imaju najveću efikasnost u suzbijanju plamenjače. Širok je izbor preparata koji se mogu primijeniti, od preventivnih do sistemskih i lokal-sistemskih koji pružaju bolju zaštitu, s obzirom da ulaze u biljku i obezbeđuju zaštitu i novoizraslih djelova. S obzirom da se plamenjača suzbija preventivno, biljni djelovi moraju biti stalno zaštićeni fungicidom, posebno u ovakvim povoljnim uslovima za njen razvoj. Tretiranje treba obaviti između kišnih perioda kada je list prosušen. Ne treba odlagati tretman u očekivanju kiše. Ukoliko padne jaka kiša nakon tretiranja, tretman treba ponoviti.

Spisak preparata:

Dithane DG, Antracol WP-70, Mankozeb, Equation-Pro, Acrobat MZ, Ridomil Gold, Folio Gold, Orvego, Consentio i dr.

Kod **vinove loze** takođe treba obratiti pažnju na pojavu simptoma plamenjače i biljkama obezbijediti pojačanu zaštitu. Ovo naročito jer se vinova loza nalazi u kritičnoj fazi pred cvjetanje, a uslovi su povoljni za razvoj bolesti. Preporuka je da se, čim vrijeme dozvoli, u

kratkom periodu između kiše, kada je list dovoljno prosušen, izvrši hemijsko tretiranje fungicidima.

Spisak preparata: Dithane DG, Antracol WP-70, Mankozeb, Equation-Pro, Acrobat MZ, Ridomil Gold, Folio Gold, Orvego, Cabrio top, Melody combi, Mikal flash, Forum star, Verita, Profiler.

Sl.4. Simptomi plamenjače na listu i bobicama vinove loze

Savjet pripremila:

Dr Dragana Radunović

Stručna saradnica za zaštitu bilja

Odjeljenje za savjetodavne poslove u biljnoj proizvodnji

draganaradunovic@t-com.me